

Meer of minder cash?

Onlangs heeft de regering van Curacao een concept wetsvoorstel aan de SER voorgelegd met enige opvallende voorstellen. De SER heeft daarover advies uitgebracht en maakt terecht een aantal kritische kanttekeningen. Reden genoeg om enkele van de voorstellen te bespreken.

De twee wat mij betreft meest opvallende voorstellen leiden er beide toe dat de kans op een toename van de 'cash-economie' toeneemt. Is dat wenselijk? Bepaald niet. Er is immers onmiskenbaar een verband tussen de omvang van de cash-economie en de hoeveelheid zwart geld. Het is dan ook niet voor niets dat veel landen helemaal van contant geld af willen. Contant geld is immers niet te volgen, dus ook niet voor de fiscus. De voorbeelden zijn legio. Ik beperk me tot enkele sectoren waar dit speelt maar dat is zeker niet uitputtend: de horeca, het taxibedrijf, de casinosector en tot slot een buitenbeetje: de drugssector.

Zoals gezegd bevat het wetsvoorstel twee maatregelen die mijns inziens de cash- en daarmee zwartcircuitsector bevorderen. In de eerste plaats is dat het loslaten van het factuurstelsel en het invoeren van het kasstelsel. Dit is een zeer opvallend voorstel omdat we overal ter wereld juist precies de omgekeerde ontwikkeling zien: versterking van het factuurstelsel, strengere eisen aan facturen en soms zelfs een verbod op toepassing van het kasstelsel. De SER is hier dan ook terecht zeer kritisch op. Het wordt ondernemers en hun afnemers wel erg gemakkelijk gemaakt om de omzet informeel te houden. Dat heeft niet alleen potentiële gevolgen voor de heffing van omzetbelasting. Er zit immers sectorgewijs een vaste verhouding tussen inkoop, omzet, winst en de arbeidsfactor. Blijft een deel van de omzet buiten het bereik van de fiscus dan is de kans groot dat dit ook geldt voor een deel van de inkoop en de lonen. Kortom, het budgettaire risico blijft dan niet beperkt tot de omzetbelasting maar strekt zich ook uit tot de loonbelasting en de winstbelasting. De vraag is dus of dit een verstandige richting is. Mijn antwoord zal duidelijk zijn.

In het verlengde hiervan ligt de andere maatregel, namelijk het laten inhouden van omzetbelasting door banken over facturen die zij innen ten behoeve van rekeninghouders. Ondernemers zouden er ten gevolge van een dergelijke maatregel immers voor kunnen kiezen om hun facturen dan maar niet via de bank te laten betalen. Dat lijkt me geen goede ontwikkeling. Daarnaast is het ook anderszins een minder voor de hand liggende aanpak. De banken spelen immers geheel geen rol bij de heffing van de belasting. De parallel wordt wel getrokken met de werkgever die loonbelasting en premies inhoudt, maar dat is uiteraard een heel andere situatie: tussen beide bestaat een arbeidscontract op grond waarvan de werkgever inhoudingen moet doen en afdragen aan de fiscus. De banken hebben echter in de sfeer van de omzet geheel geen rol. Ze stellen alleen een rekening ter beschikking door middel waarvan de ondernemer betalingen doet. Overigens zou nog een stap verder – of anders – zijn dat geen belasting wordt geheven over de bedragen die de ondernemer als omzet ontvangt, maar over de bedragen die een ondernemer betaalt betreffende door hem gedane inkopen. In feite vindt dan een verlegging plaats van de heffing.

Los van het feit dat het voorstel van de regering de casheconomie stimuleert, is er ook nog de rol van de banken. Zij worden door dit voorstel in feite opgezadeld met een kassiersfunctie voor de overheid en nog wel onbezoldigd. Nu is dat ook het geval bij de meergenoemde loonbelasting en premieheffing, maar zoals ik al aangaf is dat een heel andere positie, namelijk ter zake van de relatie werkgever-werknemer. In de uitvoering kunnen hier ook diverse complicaties leiden, bijvoorbeeld indien de bank een fout maakt waardoor onvoldoende belasting is ingehouden en/of afgedragen. Kan dan de ondernemer daarop worden aangesproken? Hij is immers de belastingplichtige. Of is dat dan de bank? Dat laatste zou niet logisch zijn omdat het niet door de bank zelf verschuldigde

belasting is. En wat indien de bank om wat voor reden dan ook te veel belasting heeft ingehouden? Wat verder het de totstandkoming van deze maatregel betreft is het opvallend dat er voor zover ik kan overzien kennelijk geen overleg met de financiële sector en de CBCS heeft plaats gevonden. Dat zou wel voor de hand liggend zijn bij een dergelijk ingrijpend voornemen. Het is al met al goed dat ook de SER (zeer) kritische kanttekeningen plaatst bij het conceptvoorstel.

Tot slot een enkel woord over een voorstel van een uitbreiding van de tax holiday voor toeristen. De gedachte is dat toeristen die aankopen doen in Curacao dit vrij van heffingen kunnen doen. Voorwaarde is onder andere dat het gebruik van de aankopen buiten Curacao plaatsvindt. Probleem bij dit soort instrumentalistische maatregelen, in casu gericht op het bevorderen van het toerisme, is onder andere of het effectief is en of het uitvoerbaar is. De ervaring op basis van onderzoeken leidt veelal tot de conclusie dat dit niet het geval is. Een mooi voorbeeld in Nederland is het fiscaal stimuleren van elektrische auto's. Daarvan rijden er in Nederland heel veel rond dus dat lijkt succesvol. Dat is echter niet zonder meer het geval: het had ook anders de weg van niet fiscale regelgeving gekund hetgeen de overheid niets had gekost (besparing circa € 10 mld.). Bovendien was het een uiterst inefficiënte regeling gerelateerd aan de hoeveelheid CO₂-uitstoot die is bespaard: die was relatief laag. Kortom, een gedegen toetsing aan doeltreffendheid en doelmatigheid is van groot belang. Het is leerzaam om daarvoor twee heel recente rapporten eens te lezen over fiscaal instrumentalisme en over de voorgenomen verlaging van de btw op fruit e.d. zoals in Nederland wordt overwogen. De rapporten zijn te vinden op de site van respectievelijk het CPB en SEO. En voor het overige: hulde aan het SER-advies.